

Kış Uykusu: Turuncunun filmi

Ranini, 16.06.2014

Neden böyle diyorum? Çünkü hemen her sahnede kadrajın sağına soluna sıkışmış turuncu bir obje gördüm. İlimi ya da felsefik bir yaklaşımda bulunacağımı sanıyorsanız yanılırsınız.

Aydın'ın Jeep'i ile başlayan bu turuncu macerayı "Aa bu sahnede yok" dediğim anda elinde elma ve portakal dolu tabakla odaya giren Fatma Hanım tamamladı. İşbu sebeple *Kış Uykusu* benim için Turuncu'nun filmidir. İzlerken Turuncu'nun taşıdığı neşeye, huzura, sıcaklığa ve Gilles Jacob'un, "Sıkılan insanların hikayesini hiç sıkmadan anlatıyor" beyanına sığındım belki de, bilmiyorum... O zaman bilineni tekrar edeyim: Nuri Bilge Ceylan çok iyi bir sinemacı. Özgün bir dili var ve bu dil ile kurduğu dünyadan zerre taviz vermeden bildiğini okuyor. Gerçek bir bağımsız. Bu sebeple varlığına çok saygı duyuyorum. Filmlerini de, -Üç Maymun hariç- seviyorum. Onun sinema sanatına istikrarlı ve taammüden ihaneti ve bu ihanetin bütün otoriteler tarafından sorgulanmadan alkışlanıp ödülle boğulması da çok hoşuma gidiyor.

Kış Uykusu'nun Türk filmi olmasından mütevellid olsa gerek hem yerli eleştirmenler hem de filme dahil olan oyuncular tarafından bir tür 'Aydın' hesaplaşması olarak tanımlanıyor diye düşünüyorum. Hikaye Kapadokya değil de, Bournemouth'da geçseydi evrensel bir insan hikayesi olarak listelenirdi hiç kuşkusuz. Adet olduğu üzere konuyu özetlersek: Aydın (Haluk Bilginer), kent hayatından vazgeçerek baba yadigarı işletmelerin başına geçmiş bir tiyatrocü, kendi tanımıyla. Oyuncu demiyor kendine çünkü oyunculuk uzun zamandır omuz silkelenecek bir eylem olmuş Aydın için... Genç karısı Nihal (Melisa Sözen) Aydın'ın -muhtemelen- tiyatro sahnesinde parlayan karizmasına kapılmış genç bir kadın. Evlenmişler yıllar önce. Kim bilir ne hayalleri varken Nihal'in, Hotel Othello'da bulmuş kendini... Alkolik kocasına tahammül edemeyerek peşlerine düşen görümce Necla da eklenmiş pek neşeli hayatlarına kısa sürede. Aydın, zaman zaman "Küçük yaşlarımdan beri it gibi çalıştım!" dese de, bildiğin rantiyeli! Heybesinde biriktirdiklerini yiyor fikren de, cismen de...

Karakterlerin tamamı hayatın ta içinden araklanmış. Var böyle insanlar. Aydın gibiler... Sahneden inip, hayatın içine girdiğinde bile tepesinde takip ışığı talebiyle dolaşan, bedbin kibiriyle ezen, bataklık arazilerde gezip sevgi avlayan, kanadı kırık kuşlara kucak açan ama minnetiyle şakıyan o kuşun kafesini kara bir tülbentle kapatan; kadını doymak bilmez egosunu parlatacak, boğaz tokluğuna razı bir çırak olarak gören, bütün kemiklerinizi kırıp, doğru bildiklerinizi unutturup, kendini yeniden yaratmaya muktedir sanan adamlar. Var öyle kadınlar... Nihal gibiler... Yoksun, düşkün, körpe, çıkarıcı adına her ne dersen de ama illa da aşk ile yanılan

kadınlar... Çalkalandığı okyanusta su yutmaktan yorulan, güvenli bir liman olarak gördüğü adama teslim olup nefes alan, sırrı döküldükçe aynada gördüğünden mutsuz olmaya başlayan kadınlar. Çıkıp gitmek yerine aynayı parçalamaya and içecek kadar hırslanan sonra da yerle yeksan ettiği ayna ile bileklerini kesip yok olup giden kadınlar. Neyse...

Allah günah yazmaz, sinema guruları taşlamazsa, filmi izlerken Ebru ve Nuri Bilge Ceylan'ın "birazını etraftan, birazını kendimizden damıttık" dedikleri karakterlerin gerçekliğinden çok, filmin küçücük meselesiyle seyirciyi (en azından beni) demode ve insan ergonomisine düşman bir salonda (Atlas'da izledim) 196 dakika oyalayabilmesine hayret ettim. Filme konu olan bütün insanlar ve yönetmenin tartışmamızı istediği bütün konular hayatın kendisinden derlenmiş cılk klişeler aslında. Nuri Bilge, kentli ve küflü argümanlarımızı özgüvenli bir acımasızlıkla hatırlatıyor, hatta yüzümüze öyle teklifsizce kusuyor ki yer yer deli gibi gülüyoruz ağlanacak hallimize ve biz o sefil karakterlerde kendimizden parçalar arayıp, soğancığımızla didişirken bir de bakmışsın 196 dakika olmuş. İşte filmin başarısı denilen şey de tam olarak bu.

Oyunculuklara gelinde... Ucunu bıraksan, ya da şöyle söyleyeyim yöneten Nuri Bilge olmasa başı kesik tavuk gibi gezinebilecek karakterlerin ayakları, gerçek ve iyi oyuncular sayesinde yere basıyor. Hamaset ve mesaj içerikli sıkıcı diyaloglar olmaya aday cümlecikler de yine o oyuncular sayesinde anlam ve değer kazanıyor. Serhat Kılıç, Melisa Sözen, Tamer Levent, Demet Akbağ gibi... Ancak hikayenin en 'dişi' rollerinden olan İsmail ve Hidayet'i, Nejat İşler ve Ayberk Pekcan değil de keşke başka birileri canlandırsaymış, dedim. Her ikisi de filmin 'bıçak sırtı' rolleriydi ve göründükleri anda kıcıma tekme basan, hikayeden koparıp, "film izliyorum"

dedirten de bir tek onlar oldu, ne yazık ki... Belki de benim gözüm dizilerden dolayı kirlendi, bilmiyorum. Haluk Bilginer'in ise oyunculuk tarzı bazında bakıldığında en doğru seçim olduğunu, Aydın gibi ömrü boyunca olmamışlığı ile hesaplaşmaya mahkum, 'oynamadan duramam' diyen bir karakteri canlandırmak için biçilmiş kaftan olduğunu düşünüyorum. Özetle Bilginer, Aydın'ı 'oynasın' diye seçilmiş, o da 'oynamış'... Şaşıracaksınız ama plastik malzemesine taammüden verdiği zararları da bir oyunculuk enstrümanı gibi değerlendirmeyi başaran Ceylan'ın rejisi eşliğinde parlayan Demet Akbağ'ın performansını ise çok beğendim. İtiraf etmeliyim ki filmin –bana göre- fazlası da, eksigi de var. Yılkı Atı'nın yakalanma sahnelerinin ve Levent'in (Nadir Sarıbacak) "Depremzedelere değil, yardım için gelen paralı yabancılara kapını açtın" diye laf sokması için kurgulanmış 'erkek' gecesinin, sembolizmi aşan 'kişisel beğeni ve merak' sebebiyle filme eklendiğini düşündüm. Ha keza Aydın'ın tren istasyonunda vakit geçirmesinin de salt resim kaygılı bir oyalanma olduğunu düşündüm gibi. Sonunu görmek istediğim, değişimini, kendini kitlediği odadaki ruh halini Nihal'den çok merak ettiğim Necla'nın ise, hikayesini tamamlamadan sahneden çekildiği hissine kapıldım. Satın aldığını dahi azad etme 'büyüklüğünü' gösterebilen Aydın, kendine kötülük yapılmasına müsaade eden tavşancık ile birlikte avluda dikilip, Nihal'e baktığı anda film benim için bitmişti. Lakin yönetmenin diyecekleri bitmemişti. Kafa seslerini, Aydın'ın daktiloya kağıdı takıp, ferah feza kibir teknesine binişini, egosunun müstehzi bir gülüşle dirilişini de nezaketen izledim. O anda dedim ki; galiba Nuri Bilge Ceylan -kendi deyimiyle- sadece 'korkunç yalnızlığından kurtulmak için' film yapmıyor aynı zamanda yalnız kalmamak için de o filmleri bir türlü bitiremiyor. Başımızın üzerinde yeri var, o ayrı mesele... Zaten onun 196 dakikada anlattığı hikâyeyi, 90 dakikada anlatana da 'dahi' diyorlar.

Böyle işte...

